

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed – Methods Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพไปพร้อมกัน (Concurrent Design) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยหลัก ในรูปแบบการวิจัยเชิงฝังตัวแบบเกิดขึ้นพร้อมกัน (Concurrent Embedded) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพช่วยอธิบายความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ดังนั้นองค์ประกอบเชิงคุณภาพจึงถูกแฝงอยู่ภายในการออกแบบของการวิจัยเชิงปริมาณ (Creswell & Clark, 2007) การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะบริษัทที่ส่งผลต่อการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และมูลค่ากิจการ และเพื่อศึกษารูปแบบการทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังจะสามารถอธิบายขั้นตอนการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงปี 2556 – 2558 และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละบริษัทเป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์จำแนกรายปีที่ทำการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างแบบ Multiple Indicators and Multiple Causes (MIMIC) Model ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและนำมาสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นการยืนยันถึงความเหมาะสมของโมเดลสมการ โครงสร้างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และดำเนินการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ปี 2555 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) เพื่ออธิบายผลการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในด้านของการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบที่ส่งผลต่อการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในช่วงปี 2556 – 2558 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

รูปแบบการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิด (ภาพประกอบที่ 1) เพื่อนำมากำหนดโมเดลสมการโครงสร้าง จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนไว้ในบทที่ 2 การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นและกำหนดรูปแบบโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยคุณลักษณะบริษัท และการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ โดยโมเดลสมการโครงสร้างสำหรับการศึกษารั้งนี้จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักของการศึกษา 3 ด้าน ประกอบไปด้วย

(1) คุณลักษณะบริษัท ลักษณะของกิจการประกอบไปด้วย โครงสร้างผู้ถือหุ้น สัดส่วนกรรมการอิสระ สัดส่วนการถือหุ้น อายุ และขนาด (Singhvi & Desai, 1971, Jensen & Meckling, 1976, Watts, 1978, Roberts, 1992, มন্ত্রী ช่างชู, 2539, , Zoysa & Wijewardena, 2003, Nobes, 2008, Reverte, 2009)

(2) การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การรายงานถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชน และสังคม ตามแนวทางการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555 อันประกอบไปด้วย (1) การกำกับดูแลกิจการที่ดี (2) การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม (3) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (4) การเคารพสิทธิมนุษยชน (5) การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม (6) ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค (7) การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม (8) การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (9) มีนวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรม และ (10) การจัดทำรายงานความยั่งยืน (Bowen 1953, Davis, 1960, Friedman, 1970, Corporate Report, 1975, Ewing, 2011, Ihlen et al., 2011, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)

(3) มูลค่ากิจการ หมายถึง มูลค่าในปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดในอนาคตขององค์กรหรือการวัดผลของมูลค่าปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดในอนาคตขององค์กรผ่านมุมมองอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น (EPS) และอัตราส่วนวัดผลการดำเนินงาน (Tobin's Q) (Belkaoui 1976, Fry & Hock, 1976, Bowman, 1978, Preston, 1978, Carroll, 1979, Anderson & Frankle, 1980, Wartick & Cochran, 1985, Wood, 1991, Stanwick, 1998, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555,)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโมเดลสมการโครงสร้าง (ภาพประกอบที่ 2) ของปัจจัยการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามคุณลักษณะบริษัท และการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ การศึกษาในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่มี

ผลต่อการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามคุณลักษณะบริษัท ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของมูลค่ากิจการ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็น ตารางสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ากิจการ และกำหนดเส้นทางความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ เพื่อกำหนดโมเดลสมการ โครงสร้างของปัจจัย การรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามคุณลักษณะบริษัท และการรายงานข้อมูลความ รับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบเก็บรวบรวมสถิติการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อ บันทึกสถิติการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าระดับ การรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปผล และปรับปรุงโมเดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูล ประจำปี 2556-2558 มีจำนวนบริษัททั้งสิ้น 570 บริษัทต่อปี (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558) โดย จำนวนดังกล่าวไม่รวมถึงธุรกิจในตลาด เอ็ม เอ ไอ (MAI) เนื่องจากบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเหล่านี้ ไม่สามารถระบุวัตถุประสงค์ของการระดมทุนได้อย่างชัดเจน จึงอาจมีผลต่อการรายงานข้อมูลความ รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การวิเคราะห์ข้อมูล (Booth et al. 2000, Sukcharoensin, 2003) การศึกษาในครั้งนีจึงมีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ 8 กลุ่มอุตสาหกรรมดังนี้ (1) กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (2) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค (3) กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน (4) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม (5) กลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (6) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร (7) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และ (8) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ซึ่งข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 สามารถแสดงจำนวน บริษัทจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนประชากรในการวิจัย

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร
1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	51
2. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภค	40
3. กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	59
4. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	85
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	154
6. กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	40
7. กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	100
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	41
รวม	570

ที่มา : จากรายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์, โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559

กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ในการวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้จำนวนตัวอย่างมากเพียงพอให้ค่าพารามิเตอร์จากผลการวิเคราะห์เกิดความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ ซึ่งองค์ประกอบที่ใช้ในการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิเคราะห์ได้แก่ (1) การระบุคุณลักษณะโมเดลที่ผิดพลาด (2) ขนาดของโมเดล (3) การเบี่ยงเบนจากค่าปกติ และ (4) กระบวนการประมาณ โดย Hair et al. (1998) แนะนำว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ช่วง 100 – 200 ตัวอย่าง นอกจากนี้ Golob (2003) แนะนำว่า การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ Maximum Likelihood ควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อยเป็น 15 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ จากโมเดลสมการโครงสร้าง (ภาพประกอบที่ 2) มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้จึงควรมีขนาดตัวอย่าง 360 บริษัท โดยคำนวณจาก $24 \times 15 = 360$ ตามแนวทางของ Golob (2003) และจำนวนตัวอย่างที่ได้มีจำนวนสอดคล้องกับแนวทางของ Hair et al. (1998) จึงถือว่ามีความเหมาะสม

วิธีการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนั้นการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่ประชากรมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน (Hair et al., 1998) เพื่อจะได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะกระจาย และครอบคลุมประชากรทั้ง 8 กลุ่มอุตสาหกรรม จำนวนตัวอย่างที่จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมคิดสัดส่วนจากสมการดังต่อไปนี้ และสามารถแสดงจำนวนตัวอย่างได้ดังตารางที่ 11

จำนวนตัวอย่างตามกลุ่มอุตสาหกรรม = (ประชากรในกลุ่มอุตสาหกรรม x จำนวนตัวอย่าง) / ประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 11 จำนวนตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนตัวอย่าง
1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	(51 x 360)/570
2. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภค	(40 x 360)/570
3. กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	(59 x 360)/570
4. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	(85 x 360)/570
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	(154 x 360)/570
6. กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	(40 x 360)/570
7. กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	(100 x 360)/570
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	(41 x 360)/570
รวม	360

เมื่อได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (ตามตารางที่ 11) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการเลือกรายชื่อของบริษัทที่จดทะเบียนในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนที่ทำการคำนวณได้ โดยมีเงื่อนไขการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการวิจัย 4 ข้อ ดังนี้

- (1) บริษัทต้องไม่อยู่ในช่วงให้ชี้แจงงบการเงิน
- (2) บริษัทต้องไม่อยู่ในช่วงฟื้นฟูบริษัท
- (3) บริษัทต้องไม่อยู่ในช่วงที่ ก.ล.ต. สั่งให้แก้ไขงบการเงิน
- (4) บริษัทต้องมีการรายงานข้อมูลอย่างต่อเนื่องใน 3 ปี ที่ทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยได้มีการจัดทำเป็นกระดาษทำการวัดระดับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อใช้ในการวัดสถิติการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการจัดบันทึกสถิติการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทต่างๆ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ในการศึกษาโดยการตรวจสอบข้อมูลจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินประจำปี หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรอบระยะเวลาบัญชีปี พ.ศ. 2556 – 2558 เพื่อทำการคำนวณหาค่าคะแนนของระดับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมต่อสังคมดังนี้

บริษัทเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม 1 ประเด็น จะให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน หากบริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม จะให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

หมายเหตุ หากบริษัทเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ข้อมูลนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดๆ ของบริษัทจะแสดงค่าเป็น N/A (Not Applicable) และผู้วิจัยจะไม่นำบริษัทนั้นเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากข้อมูลของบริษัทดังกล่าวไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ที่มุ่งทำการศึกษเฉพาะบริษัทที่การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง

หลังจากทำการรวมคะแนนของแต่ละบริษัทเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำค่าคะแนนที่ได้เก็บรวบรวมจากการเก็บสถิติการเปิดเผยข้อมูลในกระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมาคำนวณหาระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scale) (Cooke, 1989) ดังนี้

$$\text{ระดับการเปิดเผยข้อมูล} = \frac{\text{คะแนนจริงของแต่ละบริษัทที่ได้รับ}}{\text{คะแนนรวมสูงสุดของบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษที่ได้รับ}}$$

โดยที่มีเงื่อนไขดังนี้ $0 \leq \text{ระดับการเปิดเผยข้อมูล} \leq 1$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การบรรยายโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์สถิติพหุตัวแปร โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) มีชนิดของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจำนวน 3 ปี คือ ปี 2556 ปี 2557 และ ปี 2558 โดยสถิติที่ใช้แสดงในรูปแบบของค่าจำนวน และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์อิทธิพลของรูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบบ Multiple Indicators and Multiple Causes (MIMIC) Model เนื่องจากโมเดลสมการโครงสร้างมีความโดดเด่นด้านการประมาณค่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องภายใน และความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปร ตลอดจนแนวคิดที่ไม่สามารถสังเกตความสัมพันธ์ได้ รวมไปถึงการวัดค่าความผิดพลาดที่เกิดจากระบวนการประมาณ ที่สมการถดถอยไม่สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรเหตุใดควรให้ความสำคัญมากกว่ากัน และจะส่งผลไปยังตัวแปรผลมากน้อยต่างกันอย่างไร โดยสามารถกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงที่ปรากฏในโมเดลที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและตัวแปรมูลค่ากิจการ

3. ตรวจสอบความสอดคล้องของของตัวแปรต่างๆ ในโมเดลสมการโครงสร้างที่กำหนดขึ้นตามหลักทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแบบวัด ค่าสถิติที่สำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบไปด้วย

1. ค่าไคสแควร์ (Chi-square Statistics) เป็นค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ หากค่าทดสอบมีค่าต่ำหรือมีค่าใกล้ศูนย์มาก และมีค่าใกล้เคียงองศาของค่าแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index = GIF) ค่า GIF ควรมีค่ามากกว่า 0.90 เพื่อยืนยันว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGIF) เมื่อนำค่า GIF มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดของความเป็นอิสระ (df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ค่า AGIF ควรมีค่ามากกว่า 0.90 เพื่อยืนยันว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index = CFI) ควรมีค่าเท่ากับ 0.90 เพื่อยืนยันว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual = Standardized RMR) เป็นค่าอธิบายความคลาดเคลื่อนของโมเดลควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 เพื่อยืนยันว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square of Error approximation = RMSEA) ค่าของ RMSEA ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 เพื่อยืนยันว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Research) ด้วยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เพื่อศึกษารูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเข้มข้น หรือแบบเจาะลึก จากกลุ่มของผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทโดยตรง ซึ่งถูกคัดเลือกเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้จัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และผู้รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามวิธีการของซาโต้ และสมิธ (Sato & Smith, 1991) ดังนี้

1. ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการจัดการประชุมร่วมระหว่างผู้วิจัย และตัวแทนบริษัท โดยทำการประชุมแยกในแต่ละบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม การคัดเลือกบริษัทที่จะทำการศึกษาเชิงคุณภาพจะทำการคัดเลือกบริษัทต่างๆ ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมาอุตสาหกรรมละ 1 บริษัท ด้วยเกณฑ์ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับกลาง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญร่วมสังเคราะห์รูปแบบการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมแสดงความคิดเห็น โดยมองในภาพกว้างของผลที่เกิดจากการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

3. กำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วิธีการดำเนินงานสามารถอธิบายได้ดังขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 5 ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารายละเอียดจากผลการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อศึกษาแนวทางในการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมตามคุณลักษณะบริษัท ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และคัดเลือกบริษัทที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปข้อมูลเชิงเอกสาร และกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (ภาคผนวก จ) โดยกำหนดโครงสร้างคำถามเป็น 2 ลักษณะ คือข้อคำถามแบบปลายปิด และข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วแบ่งกลุ่มตามโครงสร้างรูปแบบการทำกิจกรรมเพื่อสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมประเภทผสมผสานในกระบวนการดำเนินงาน (In Process) และกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคมที่มีผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานโดยตรง (After Process)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาข้อมูล และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ แล้วดำเนินการสรุปรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึก ประสานงานเพื่อเข้าสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ และสรุปผลการสัมภาษณ์

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างที่เป็นตัวแทน (Typical Cases) จากตัวแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ มาอุตสาหกรรมละ 1 บริษัท โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมดังนี้

1. หน่วยวิเคราะห์ที่ถูกเลือกจะต้องมีค่าคะแนนการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับปานกลางขึ้นไป
2. หน่วยวิเคราะห์ที่ถูกเลือกจะต้องมีผลประกอบการที่ดีในลำดับ 1-5 ของกลุ่มอุตสาหกรรม วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อหุ้น (Return on Equity)
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจต่อการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท

เมื่อผู้วิจัยสามารถคัดเลือกหน่วยวิเคราะห์ที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อเป็นต้นแบบในการศึกษารูปแบบการรายงานข้อมูลสำคัญความรับผิดชอบต่อสังคม และดำเนินการติดต่อประสานงานกับบริษัทต่างๆ เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มานำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารกิจการ ผู้จัดการฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลเพื่อความสะดวกต่อการสั่งคมของกิจการ เพื่อดำเนินการตรวจสอบผลการศึกษาในเบื้องต้นของผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับต่อกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละหน่วยวิเคราะห์ ด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีของไมล์ และฮิวเบอร์แมน (Miles & Huberman, 1994) ดังนี้

1.1 การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ผู้วิจัยดำเนินการจัดระเบียบของข้อมูล โดยจัดระบบให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้งานได้ง่ายขึ้น

1.2 การแสดงข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ด้วยวิธีการพรรณนา

1.3 การหาข้อสรุป การตีความหมายและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตรงตามประเด็นของการวิจัย (Conclusions Drawing and Verifying) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความข้อสรุปหรือข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้องเพื่อให้ได้ประเด็นของการศึกษา

2. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ด้วยวิธีการของ ลินคอล์นและกูปาร์ (Lincoln & Guba, 1985) ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลต่อผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยตลอดทุกขั้นตอน โดยการสอบถามกลับยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ (Member Checking) และสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติ (Phenomenological Validity)

2.2 ดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน (Dependability) โดยการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วน และครอบคลุม (Dense Description Data) ตรงตามข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการถอดรหัสและการตรวจซ้ำ (Code - Recode Procedure) อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และยืนยันผลการดำเนินการวิจัยที่ได้จากการตรวจสอบซ้ำ โดยผู้ที่ให้ข้อมูล (Conformability) โดยการตรวจสอบตลอดทุกขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดแนวทางการรายงานข้อมูลความสะดวกต่อการสั่งคมของบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ และนำเสนอโมเดลที่ได้ทำการสรุปผลจากการศึกษา พัฒนาวិธีการรายงานข้อมูลความสะดวกต่อการสั่งคม จากแบบจำลองที่กำหนดขึ้นจากการศึกษา ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ต้องการ แล้วย้อนกลับไปหาสิ่งที่นำมาทำการศึกษา ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่นำมาศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ออกแบบวิธีการแก้ไขปัญหา และข้อมูลที่จะสามารถนำมาช่วยในการกำหนดรูปแบบการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม และดำเนินการจัดลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหา
3. เสนอแนะรูปแบบของการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้านคุณภาพ คือ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ผ่านการคัดเลือกในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (ภาคผนวก ก) มีจำนวนบริษัททั้งสิ้น 360 บริษัท โดยกระจายตัวครบทั้ง 8 กลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 8 บริษัท โดยพิจารณาจากกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ แล้วดำเนินการคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างที่เป็นตัวแทน (Typical Cases) มาจำนวนอุตสาหกรรมละ 1 บริษัท โดยมีเงื่อนไขการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง
- (2) บริษัทต้องมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับปานกลาง
- (3) บริษัทมีความร่วมมือและยินดีให้ผู้วิจัยเข้าทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือในการศึกษาด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือแบบสัมภาษณ์แบบปลายปิด และแบบปลายเปิดมีโครงสร้างคำถามชัดเจน

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เจาะลึก อ้างอิงตามหลักการแนวคิดแบบทฤษฎีฐานราก เพื่อค้นหารูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท เพื่อกำหนดรูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (Glaseer & Strauss, 1967) ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์
2. การตรวจสอบข้อมูล

3. การบันทึกและการทำดัชนีข้อมูล
4. การทำข้อสรุปชั่วคราว และการกำจัดข้อมูล
5. การสร้างบทสรุป และการพิสูจน์บทสรุป

การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามแนวทางการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ปี 2555 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ซึ่งประกอบด้วยกรรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม 10 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CSR1) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม (CSR2) มาตรการและวิธีการแข่งขัน การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการต่อต้านการทุจริต (CSR3) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน (CSR4) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม (CSR5) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค (CSR6) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม (CSR7) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม (CSR8) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านนวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR9) การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้านการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน (CSR10) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนไว้ในบทที่ 2 และพบว่ามีความเหมาะสมในการศึกษาลักษณะการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยเกิดแง่มุมในการมองประเด็นปัญหาหลากหลายแบบ จนนำมาซึ่งการกำหนดสมมติฐานอย่างมีทิศทาง จากกรอบแนวความคิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ (ภาพประกอบที่ 1 และภาพประกอบที่ 2)

การตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interviews) อ้างอิงตามหลักการแนวคิดแบบทฤษฎีฐานราก ในการสอบถามรูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของคุณลักษณะเชิงคุณภาพ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท โดยองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเชิงคุณภาพของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีการจัดลำดับความสำคัญ และมีการให้น้ำหนักความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือในทิศทางใด ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open – End) ซึ่งไม่มีการชี้นำหรือบอกแนวทางโดยผู้สัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามคนแรกๆ ผู้วิจัยจะยังไม่ปักใจเชื่อว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ผู้สัมภาษณ์จะทดสอบและหาคำตอบจากคนต่อๆ ไป และหาก

สัมภาษณ์คนต่อๆ ไปแล้วยังไม่สามารถปลงคำถามจากคนแรกๆ ซึ่งเป็นคำตอบเดิมๆ ที่เหมือนๆ กันก็จะเป็นการพิสูจน์ได้ว่าคำตอบที่ได้มีความถูกต้องและเหมาะสม

การจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการทำดัชนีข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) ผู้สัมภาษณ์จะทำการจดบันทึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกราย เพื่อถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร จดเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ ตรงกับปัญหาที่ต้องการศึกษา การบันทึกในระยะแรกๆ จะละเอียด ส่วนระยะหลัง มีลักษณะการบรรยายน้อยลง แต่เจาะลึกมากขึ้นที่ประเด็นที่น่าสนใจ

การทำดัชนีข้อมูลหรือการทำรหัสข้อมูล คือการคัดเลือกคำ ประโยค แนวคิด เพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูล หลังจากบันทึกข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อข้อมูลสะสมมากขึ้นจากการสัมภาษณ์คนหลายๆ การจัดทำดัชนี จัดหมวดหมู่เพื่อจะช่วยให้มีการดึงข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ง่ายขึ้น ขั้นตอนในการทำดัชนีมีดังนี้

1. เริ่มทำดัชนีก่อนเริ่มเก็บข้อมูล โดยเขียนคำ หรือข้อความเป็นบัญชีสถิติ (Checklist) ไว้ 1 ชุด เป็นคำที่ได้มาจากการทบทวนทฤษฎี และกรอบแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ปรับปรุงดัชนีการเก็บข้อมูลหลักจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ตัวแทนบริษัทผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม) มาปรับปรุงการเรียกคำต่างๆ ที่ใช้ให้สอดคล้องกับความจริง
3. เพิ่มดัชนีใหม่เข้าไป ตัดดัชนีเก่าที่ไม่พบออกตามสภาพข้อมูลที่ได้มา
4. เริ่มกำหนดคำจำกัดความของดัชนีแต่ละตัวที่ใช้ และตัดสินใจเลือกใช้ชื่อดัชนี เพื่อให้ดัชนีนั้นครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษาวิจัย
5. บันทึกผลและเขียนดัชนีที่บันทึกเพื่อช่วยให้จดจำดัชนีทั้งหมดได้ง่าย โดยการทำดัชนีจะนำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การทำข้อสรุปชั่วคราว และการกำจัดข้อมูล

ทำข้อสรุปชั่วคราวของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการนำเอาชุดของคำ วลี หรือประโยคมาวิเคราะห์เนื้อหา นับจำนวนความถี่ของกลุ่มคำที่เป็นลักษณะและปัจจัยความน่าเชื่อถือของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และจัดลำดับความสำคัญและการให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละคุณลักษณะ และปัจจัย ที่ผู้วิจัยสามารถประมวลได้จากการสัมภาษณ์ และการทำดัชนี

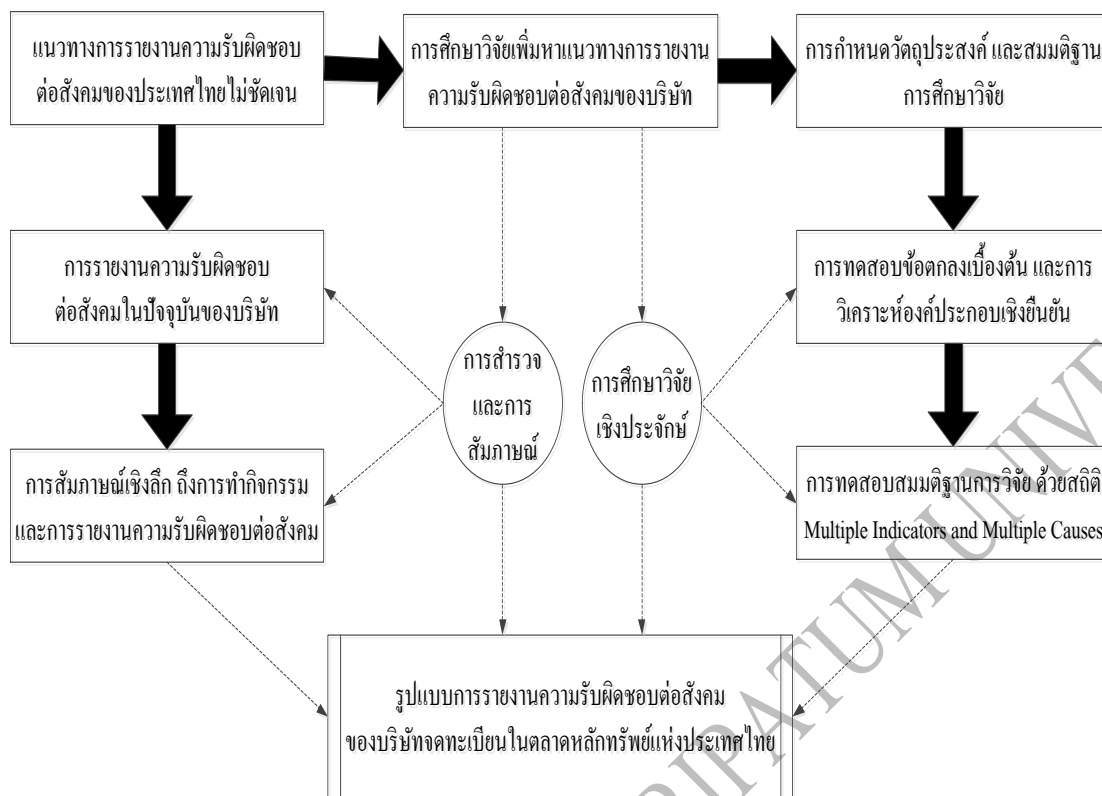
การสร้างบทสรุป และการพิสูจน์บทสรุป

ขั้นตอนนี้จะประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ การสร้างบทสรุป และการพิสูจน์บทสรุป

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบทสรุป คือการนำข้อสรุปชั่วคราวซึ่งเป็นข้อสรุปย่อที่ทำไว้มาประมวลเข้าด้วยกัน ทำให้เป็นชุดของคำอธิบายที่ตรงประเด็นการศึกษา และเข้าใจได้ ซึ่งวิเคราะห์ขึ้นจากเหตุการณ์ความจริง ซึ่งจะได้ทั้งบทสรุปที่เป็นคุณลักษณะ และปัจจัย ลำดับความสำคัญและให้น้ำหนักความสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 การพิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปเชิงนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในเหตุการณ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อสรุปมีความเหมาะสมที่สุดแล้ว โดยใช้วิธีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

จากขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้เพื่อศึกษาผลกระทบของการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อมูลค่ากิจการ และพัฒนาโมเดลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อมูลค่ากิจการ ผู้วิจัยได้ประยุกต์โมเดลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย ด้านคุณลักษณะบริษัทจากผลงานของ Watts (1978), Cowen et al. (1987), Roberts (1992), Tilt (1994), Meek et al. (1995), มนตรี ช่วยชู (2539), Naser (1998), Ho (2001), Zoysa และ Wijewardena (2003), Brammer (2004), Cormier (2004), Alsaeed (2006), Murcia และ Souza (2008), Liu และ Anbumozhi (2009), Reverte (2009), Tagesson et al. (2009), Adelopo (2010), Murcia และ Santos (2010), Magali et al. (2012), Chan et al. (2013), Otgontsetseg et al. (2013) ด้านการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมจากผลงานของ Bowen (1953), Wood (1991), Singhvi and Desai (1971), Trotman and Bradley (1981), Cooke (1992), Meek et al. (1995), Raffournier (1995), Camffeman and Cooke (2002), Maheshwarl (2007), Nazli (2007), Carmelo (2008), Amir Bamea and Amir Rucin (2010), Jeffrey et al. (2012), Chan et al. (2013), Otgontsetseg et al. (2013) และ Chih-Wei and Mei-Ling (2014) และด้านมูลค่ากิจการจากผลงานวิจัยของ Belkaoui (1976), Fry และ Hock (1976), Bowman (1978), Preston (1978), Carroll (1979), Anderson และ Frankle (1980), Wartick และ Cochran (1985), Wood (1991), Stanwick (1998) โดยการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปกระบวนการศึกษาวิจัยได้ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3 สรุปกระบวนการดำเนินการศึกษาวิจัย

สรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้อธิบายถึงระเบียบวิธีวิจัย และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยที่ใช้การวิจัย ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) และเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นงานวิจัยหลัก และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานวิจัยสนับสนุนผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการทำกิจกรรม และการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นการยืนยันถึงความเหมาะสมในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาริบทของบริษัทยจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด 570 บริษัท และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความครอบคลุมประชากรทั้งหมด และสามารถเป็นตัวแทนได้ การคัดเลือกด้วยวิธีดังกล่าวทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยจำนวน 360 บริษัท จาก 8 กลุ่มอุตสาหกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการที่สมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี

(แบบ 56-1) งบการเงินประจำปี หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ในรอบระยะเวลาบัญชีปี พ.ศ. 2556 – 2558 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบบ Multiple Indicators and Multiple Causes (MIMIC) Model การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะดำเนินการต่อเนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของกิจกรรม และการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) และทำการสังเคราะห์ดัชนีของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมโดยคัดเลือกจากบริษัทที่มีผลประกอบการติด 1 ใน 5 ของกลุ่ม และดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง และทำการสรุปผลการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย